

การวิเคราะห์ตัวประกอบคุณภาพชีวิตการทำงาน
ของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศูนย์

นางสาวประภัสสร ฉันทศรีธากการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-1683-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

24 ต.ค. 2545

I 2017 5851

A FACTOR ANALYSIS OF QUALITY OF WORKING LIFE
FOR STAFF NURSES IN REGIONAL HOSPITAL
AND MEDICAL CENTERS

Miss Prapatsorn Chantasattakarn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Administration

Faculty of Nursing
Chulalongkorn University
Academic Year 2001
ISBN 974-03-1683-2

ประภัสสร จันทร์ศรัทธาการ : การวิเคราะห์ตัวประกอบคุณภาพชีวิตการทำงานของ
พยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศูนย์. (A FACTOR ANALYSIS OF QUALITY OF
WORKING LIFE FOR STAFF NURSES IN REGIONAL HOSPITAL AND
MEDICAL CENTERS) อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ. ร.ต.อ. หญิง ดร. ยุพิน อังสุโรจน์ 166 หน้า.
ISBN 974-03-1683-2.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวประกอบคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลประจำการ
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พยาบาลประจำการจำนวน 742 คน ที่มีประสบการณ์การทำงานอย่างน้อย
1 ปีขึ้นไป ในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข 15 โรงพยาบาลจาก 25 โรงพยาบาล ที่ได้จาก
การสุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามคุณภาพชีวิตการทำงานที่ผ่าน
การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และหาค่าความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่า
ความเที่ยงเท่ากับ .95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ตัวประกอบ สกัดตัวประกอบด้วยวิธีตัวประกอบหลัก
หมุนแกนตัวประกอบแบบอโรโทนอนัลด้วยวิธีแวนแมกซ์

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตัวประกอบคุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
มีทั้งหมด 7 ตัวประกอบ บรรยายด้วย 61 ตัวแปร มีค่าความแปรปรวนรวมกัน คิดเป็นร้อยละ 48.446 ได้แก่

1. ตัวประกอบที่ 1 คุณลักษณะของงานพยาบาล เป็นตัวประกอบคุณภาพชีวิตการทำงาน ที่สามารถ
อธิบายความแปรปรวนได้มากที่สุดคือ ร้อยละ 11.184 มีตัวแปรที่บรรยายตัวประกอบ 15 ตัวแปร
2. ตัวประกอบที่ 2 ความก้าวหน้าและการพัฒนา เป็นตัวประกอบคุณภาพชีวิตการทำงาน ที่สามารถ
อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 9.584 มีตัวแปรที่บรรยายตัวประกอบ 15 ตัวแปร
3. ตัวประกอบที่ 3 สัมพันธภาพระหว่างบุคคล เป็นตัวประกอบคุณภาพชีวิตการทำงาน ที่สามารถ
อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 8.215 มีตัวแปรที่บรรยายตัวประกอบ 10 ตัวแปร
4. ตัวประกอบที่ 4 ความมีอิสระในการทำงาน เป็นตัวประกอบคุณภาพชีวิตการทำงาน ที่สามารถ
อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 6.252 มีตัวแปรที่บรรยายตัวประกอบ 8 ตัวแปร
5. ตัวประกอบที่ 5 สิ่งแวดล้อมในสถานที่ทำงาน เป็นตัวประกอบคุณภาพชีวิตการทำงาน ที่สามารถ
อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 5.956 มีตัวแปรที่บรรยายตัวประกอบ 5 ตัวแปร
6. ตัวประกอบที่ 6 เวลาทำงานที่เหมาะสม เป็นตัวประกอบคุณภาพชีวิตการทำงาน ที่สามารถ
อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 4.110 มีตัวแปรที่บรรยายตัวประกอบ 4 ตัวแปร
7. ตัวประกอบที่ 7 สิ่งตอบแทนที่เหมาะสม เป็นตัวประกอบคุณภาพชีวิตการทำงาน ที่สามารถ
อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 3.145 มีตัวแปรที่บรรยายตัวประกอบ 4 ตัวแปร

สาขาวิชา.....การบริหารการพยาบาล.....ลายมือชื่อนิติ.....
ปีการศึกษา.....2544.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4377572836 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD : QUALITY OF WORKING LIFE / STAFF NURSES

PRAPATSORN CHANTASATTAKARN : A FACTOR ANALYSIS OF QUALITY OF WORKING LIFE FOR STAFF NURSES IN REGIONAL HOSPITAL AND MEDICAL CENTERS. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. POL. CAPT. YUPIN AUNGSUROCH, Ph.D., 166 pp. ISBN 974-03-1683-2.

The purpose of this study was to investigate the factors of quality of working life for staff nurses in Regional Hospital and Medical Centers. The sample consisted of 742 staff nurses, who had experience at least 1 year in nursing units. The 15 from 25 Regional Hospital and Medical Centers were recruited by multi-stage sampling. The research instrument was a quality of working life questionnaire, which was tested for content validity and reliability by Cronbach's Alpha Coefficient that was .95. The data was analysed by using Principal Components Extraction and Orthogonal Rotation with Varimax Method.

The findings were as follows:

Seven significant factors of quality of working life for staff nurses that were described by 61 variables accounted for 48.446% were identified respectively :

1. Nursing job characteristics described by 15 variables accounted for 11.184%
2. Advancement and development described by 15 variables accounted for 9.584%
3. Interpersonal relationship described by 10 variables accounted for 8.215%
4. Work autonomy described by 8 variables accounted for 6.252%
5. Workplace environment described by 5 variables accounted for 5.956%
6. Appropriate working time described by 4 variables accounted for 4.110%
7. Appropriate compensation described by 4 variables accounted for 3.145%

Field of study...Nursing Administration...

Academic year.....2001.....

Student's signature

Advisor's signature

Prapatsorn Chantasattakarn
Yupin Aungsuroch

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร.ต.อ.หญิง ดร. ยุพิน อังสุโรจน์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ พ.ต.ต. หญิง ดร. พวงเพ็ญ ชุณหปราณ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประพิม ศุภคັນสนีย์ และคณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ไม่อาจกล่าวนามได้หมด ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่ผู้วิจัย ตลอดระยะเวลาการศึกษา ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่เสียสละเวลาให้ข้อคิดเห็น และตรวจแก้ไขเครื่องมือ ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มงาน การพยาบาล พยาบาลประจำการและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านในโรงพยาบาลศูนย์ทุกแห่ง ที่ได้ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และให้ข้อมูลอันมีค่าอย่างต่อเนื่องต่อไป ขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชา และผู้ร่วมงานทุกท่านที่ให้โอกาสผู้วิจัยมาศึกษาต่อ

ขอรำลึกถึงพระคุณบิดามารดาที่ล่วงลับไปแล้ว ที่ได้ให้ชีวิตและเป็นพลังใจตลอดระยะเวลาในการศึกษานี้ ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ เป็นกำลังใจ ซึ่งกันและกันมาตลอด และขอขอบคุณคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้สนับสนุนเงินทุนบางส่วนในการทำวิจัยครั้งนี้

นางสาว ประภัสสร ฉันทศรัทธาการ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
ปัญหาการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
พยาบาลประจำการโรงพยาบาลศูนย์.....	9
คุณภาพชีวิตการทำงาน.....	15
การวิเคราะห์ตัวประกอบ.....	53
3 วิธีดำเนินการวิจัย	58
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	69
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	73
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	77
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	79

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	103
สรุปผลการวิจัย.....	103
อภิปรายผลการวิจัย.....	108
ข้อเสนอแนะ.....	117
รายการอ้างอิง.....	119
ภาคผนวก.....	124
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิและหนังสือขอความร่วมมือ..	125
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	132
ภาคผนวก ค สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	137
ภาคผนวก ง ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ตัวประกอบ.....	140
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	166

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 องค์ประกอบหรือปัจจัยที่เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตการทำงาน.....	31
2 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตการทำงาน / รายการสำคัญ จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง...	59
3 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตการทำงาน / รายการสำคัญ จากการสัมภาษณ์.....	65
4 แสดงรายชื่อโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และโรงพยาบาลศูนย์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขต 12 เขต.....	75
5 แสดงจำนวนพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลศูนย์ที่สุ่มได้ กลุ่มตัวอย่าง พยาบาลประจำการที่จัดส่งแบบสอบถามและที่ตอบแบบสอบถามครบ สมบูรณ์.....	76
6 จำนวนและร้อยละของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลศูนย์ จำแนกตามอายุ เพศ สถานภาพสมรส รายได้ที่ได้รับ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน บริการพยาบาล และแผนกที่ปฏิบัติงาน.....	80
7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตการ ทำงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศูนย์ ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัว อย่างจำนวน 74 ตัวแปร.....	83
8 แสดงค่าไอเกน (Eigen values) ร้อยละของความแปรปรวน (% of Variance) ร้อยละสะสมของความแปรปรวน (Cumulative %) ของแต่ละตัวประกอบ คุณภาพชีวิตการทำงานของพยาบาลประจำการ.....	90
9 แสดงเมทริกซ์น้ำหนักตัวประกอบของตัวแปรบนตัวประกอบหลังจากการหมุนแกน (Rotated component matrix).....	91
10 ตัวประกอบที่ 1 คุณลักษณะของงานพยาบาล.....	94
11 ตัวประกอบที่ 2 ความก้าวหน้าและการพัฒนา.....	96
12 ตัวประกอบที่ 3 สัมพันธภาพระหว่างบุคคล.....	98
13 ตัวประกอบที่ 4 ความมีอิสระในการทำงาน.....	99
14 ตัวประกอบที่ 5 สิ่งแวดล้อมในสถานที่ทำงาน.....	100
15 ตัวประกอบที่ 6 เวลาทำงานที่เหมาะสม.....	101
16 ตัวประกอบที่ 7 สิ่งตอบแทนที่เหมาะสม.....	102

สารบัญภาพ

ภาพที่

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

หน้า

57